

VOCABULARI GEOGRÀFIC

www.aldeaglobal.net

Àrea cultural: Conjunt de diferents pobles i cultures que comparteixen uns aspectes determinats com poden ser les creences, les formes de vida o el sistema de valors .Exemples d'àrea cultural: la europea, la llatinoamericana, la araboislàmica , la xinesa, la de l'Àfrica negra ...

Àrea Metropolitana: Espai molt urbanitzat que consta d'una ciutat central i d'un conjunt de municipis propers, entre els quals s'estableix una intensa interrelació , tant en l'aspecte econòmic com en el social .Els intercanvis bidireccionals feina habitatge són els que defineixen de manera preminent aquesta estructura urbana. Barcelona, Madrid, París, Los Angeles son exemples d'aquest tipus d'aglomeració.

ACNUR: Alta Comissaria de les Nacions Unides per als Refugiats.

Aigües jurisdiccionals: Franja marina que és considerada sota la sobirania d'un estat pel Dret Internacional. Actualment els estats controlen les aigües marines fins al límit màxim permès de 200 milles de la costa. (1 milla = 1852 m.)

AOD: Ajuda oficial al desenvolupament. És la quantitat de diners que el Govern d'un país ric destina a donacions, préstecs ...Es tracta d'una cooperació de govern a govern.

Aqüicultura: el conjunt de tècniques emprades per la cria de peixos, crustacis i mol·luscs Amb finalitats comercials.

Balança Comercial: Comparació entre el valor de les importacions i les exportacions d'una nació en un període d'un any.La balança és positiva quan hi ha més exportacions que importacions.La balança és negativa quan hi ha més importacions que exportacions.

Balança de pagament: És un sistema comptable per als intercanvis econòmics amb l'exterior, que el FMI ha imposat als països membres publicat cada any. Es divideixen en comptes corrents, balança comercial, serveis com el turisme i altres, rendes,transferències i comptes de capital.

Biota: Conjunt dels éssers vius d'un indret determinat.

Bioma : Comunitat biogeogràfica , territorialment molt àmplia, constituïda per un conjunt de comunitats animals i vegetals relativament homogeni, amb una estructura, un funcionament i una evolució estretament relacionats amb el clima .

BM: Banc Mundial. És un organisme financer internacional (juntament amb el Fons Monetari Internacional) que té un paper fonamental en el procés del deute extern dels països del Sud. Es va crear el 1945.

BIRD: Banc Internacional de Reconstrucció i Desenvolupament (Banc Mundial)

Biodiversitat: Diversitat dels éssers vius. Es manifesta en l'existència de la gran varietat de formes de vida que habiten en el planeta.

$$\text{Índex de Biodiversitat} = \frac{\text{N}^{\circ} \text{ d'espècies}}{10.000 \text{ km}^2}$$

Calador: zona marítima rica en pesca on les barques estenen, calen les xarxes.

El Càrtel :acords entre diverses empreses.

CBD : Central Business District o districte central de negocis. Barris dedicats exclusivament als negocis, les finances i el comerç.

La Borsa: És el mercat principal de capital on es negocia públicament la compra i la venda de matèries primeres, accions d'empreses o altres béns . **Canvi climàtic:** Avui dia es fa servir per a referir-se al risc d'un escalfament accelerat, és a dir, a l'augment de les temperatures superficials mitjanes del planeta, induït per l'acció humana.

CATALUNYA

Els Sectors Industrials més importants de la indústria catalana actual són:

- **El metal·lúrgic**, el qual representa més d'un terç de la producció i és el que proporciona més ocupació actualment. És el sector més dinàmic de la indústria catalana ja que inclou importants subsectors d'indústries de béns de consum, com els electrodomèstics i la producció d'automòbils, i d'indústries de béns d'equipament . La indústria metal·lúrgica mostra una important penetració de capital estranger, especialment japonès i alemany.

-**El químic** amb prop de 20% de la producció, destaca per la seva competitivitat i productivitat, amb una important penetració de capital multinacional. Dins aquest sector industrials trobem subsectors tan importants com la producció de plàstics, la petroquímica, la indústria farmacèutica i la perfumeria.

-**El textil** amb una tendència a la baixa degut a la progressiva competència de països del Tercer Món en els processos que exigeixen mà d'obra poc qualificada, tot i encara representa en 15 % de l'ocupació industrial. Això ha exigut una reorientació d'aquest sector industrial cap a la confecció i el disseny.

-**L'alimentari;** amb una tendència al creixement, ocupa el 10% dels treballadors del sector secundari. Mostra també una important penetració del capital multinacional sovint a partir de la compra d'empreses autòctones .Alguns dels seus subsectors, com el de l'oli i el cava, mostren actualment un gran dinamisme.

Organització territorial i administrativa de Catalunya

Catalunya constitueix una de les CCAA de l'Estat espanyol d'acord amb el que determina la Constitució de 1978.Per mandat de la constitució Catalunya està dividida en províncies i municipis i per mandat de l'Estatut en comarques i municipis.

Municipis:És una unitat territorial comuna a tot l'estat i és el nivell de gestió més proper a la ciutadania, ja que les seves competències estan relacionades amb els serveis de planificació urbana, transports, residus, abastament d'energia, aigua, aliments, etc. .La institució responsable és l'ajuntament.

Províncies: són les unitats bàsiques de l'administració de l'estat que les utilitza per desenvolupar la gestió fiscal i com a circumscripcions electorals, entre altres aspectes. També són ens locals i com a tal podem definir-les com una agrupació de municipis. Les institucions responsables són les diputacions provincials i els delegats o delegades del govern central.

La comarca: és una petita unitat territorial de caràcter natural. És la unió de paisatge i tradició.

Consell comarcal: És la institució responsable de cada comarca. Està format per consellers i conselleres comarcals elegits entre els regidors i les regidores dels diversos municipis de la comarca corresponent. L'objectiu és donar suport als municipis, sobretot als petits. Té competències en l'ordenació del territori, la sanitat, els serveis socials, la cultura, l'esport, l'ensenyament o el medi ambient i altres delegades pels municipis..

Les institucions d'autogovern de Catalunya són: La Generalitat de Catalunya que té el poder executiu i té una conselleria per a cada àmbit de gestió, el Parlament de Catalunya que té el poder legislatiu i el Tribunal Superior de Justícia de Catalunya que té el poder judicial.

La capacitat de decisió d'aquestes institucions queda definit per les anomenades competències Catalunya té competències principalment sobre els següents àmbits; educació, sanitat, medi ambient, gestió del patrimoni, ordenació del territori i obres públiques. Alguns d'aquest aspectes estan controlats per les Corts del govern central que també determina els recursos dels que disposa la Generalitat per desenvolupar la seva gestió.

Estructura urbana de Catalunya a les darreres dècades del S.XX

(Segon els mapes de ciutats de més de 10000 habitants, 1981 i 1996: Comentari de les Pau 2001. Tenen l'estructura polaritzada entorn a l'àrea de Barcelona. Hi ha un canvi entre el 1981 i el 1996 que consisteix en el creixement del nombre de ciutats petites i mitjanes i en el decreixement de la ciutat de Barcelona.)

L'estructura actual de la població catalana té les característiques pròpies de les societats occidentals més desenvolupades, amb tendència a l'envelliment degut a dos factors: la reducció de la fecunditat - excepte els últims anys degut a la immigració - i el notable augment de l'esperança de vida.

L'any 1975 ISF = 2,72 fills per dona

L'any 1995 ISF = 1,14 per dona

L'any 2000 ISF = 1,31

Les dades situen a Catalunya amb una de les fertilitats més baixes del món, ja que el seu ISF es troba per sota de la mitjana europea. - ISF europeu = 1,45 fills per dona - .

L'esperança de vida és una de les més altes del món i té una clara tendència a incrementar-se. L'any 1998 aquest indicador era de 76 anys per als homes i de 82,6 per a les dones i de 79,3 per al total de la població.

La piràmide de la població de Catalunya presenta una base força estreta i un extrem superior ample, especialment pel que fa a les dones. La població de menor de 20 anys és inferior al nombre de persones més grans de 60 anys.

La xarxa urbana catalana presenta una estructura jerarquizada amb diferents nivells:

1-La regió metropolitana de Barcelona que exerceix una funció de centralitat administrativa, econòmica i de serveis molt important sobre tot el territori català. Formada per les comarques del Maresme, el Vallès Oriental, el Vallès Occidental, el Barcelonès, el Baix Llobregat, l'Alt Penedès i el Garraf i viuen uns 4,2 milions de persones.

2-Les ciutats d'influència supracomarcal que exerceixen una influència econòmica i social que arriba més enllà dels límits de les seves pròpies comarques. La conurbació Reus-Tarragona sobre el Camp de Tarragona. Tortosa sobre les Terres del Ebre. Lleida sobre les Terres de Ponent. Girona sobre les comarques del nord-oriental del país.

3-Els centres comarcals que influeixen sobre el territori de la seva comarca i sovint estan relacionats amb els seus centres supracomarcal corresponents. Figueres o Olot respecte a Girona, i Balaguer i Mollerussa respecte a Lleida.

4-Els centres subcomarcals. Poblacions que, tot i no ser centres comarcals, exerceixen un rol de certa centralitat respecte a les poblacions respecte a les poblacions que les envolten. Roses té la funció de centre subcomarcal sobre els pobles de la franja costanera de l'Alt Empordà.

El sistema urbà de Catalunya és part important del sistema espanyol de ciutats i del sistema de l'Europa occidental. A l'àmbit europeu, Catalunya forma part de " l'arc mediterrani " que s'estén des del centre d'Itàlia fins a Andalusia. Arc format per zones de gran tradició industrial i de serveis i per zones amb un desenvolupament econòmic relativament recent. En la integració urbana i econòmica juga un paper molt important la xarxa d'autopistes i autovies i la xarxa de ferrocarrils, les quals són bàsiques per a la connexió entre els diferents sistemes urbans.

CECA: Comunitat Europea del Carbó i l'Acer.

Ciutat Global: Invisible, intangible o digitalitzada, és la xarxa urbana planetària que es connecta per les autovies telemàtiques, via satèl·lit, sense desplaçar-se del lloc i operant a milers de quilòmetres de distància, comprant, consultant biblioteques o dissenyant i reparant aparells... Aquest model ha nascut amb Internet i l'acabaran de construir les noves generacions.

CBD: Districte Central de Negocis .(Central Business District)

COMECON: Organització Comunista paral·lela a l'OCDE (guerra freda)

Comerç al detall: Està dirigit al públic en general i ven els seus productes en petites quantitats per al seu consum quotidià.

Comerç a l'engròs: Es dedica a comprar, distribuir i vendre els productes en quantitats molt grans. Aquestes empreses no venen directament al públic, sinó que tenen com a clients fonamentals els botiguers detallistes, però també en tenen d'altres, com poden ser hotels, menjadors col·lectius

Els mitjans de comunicació : Serveixen per traslladar de un lloc a un altre idees i notícies.

Cultura: És el conjunt d'elements com ara la llengua, les creences, els costums, les manifestacions artístiques, la manera d'obtenir recursos per satisfer les necessitats i organitzar la vida social. etc. ... que diferencien i identifiquen un grup humà. L'element que defineix millor qualsevol cultura es la llengua.

El crèdit: és l'avançament d'uns diners a canvi d'uns interessos i per un temps determinat.

Creixement Vegetatiu o Natural = Natalitat – Mortalitat. El resultat serà positiu si naixent més que moren. El resultat serà negatiu si hi ha més defuncions que naixements. El resultat serà de zero quan neixen el mateix nombre que moren.

Creixement Real o Total = Creix. Vegetatiu – emigració + immigració

Desertització: És el procés pel qual un territori que no posseeix les condicions climàtiques dels deserts n'adquireix les característiques com a conseqüència de la pèrdua de la coberta vegetal i de la forta erosió que sofreix el sol. La transformació d'un terreny en desert per causes antròpiques. Quan la intervenció de l'ésser humà en aquest procés és decisiva, aleshores es parla de **desertificació**.

Desforestació: És la pèrdua o alteració de la capa forestal existent sobre el planeta. És l'acció de suprimir els boscos o les masses forestals per implantar-hi explotacions agrícoles, ramaderes, industrials.

Desenvolupament humà: Procés socioeconòmic pel qual les dades que afecten qualitativament la vida de les persones resulten favorables.

Desenvolupament sostenible: És un model de desenvolupament socioeconòmic que satisfà les necessitats de les generacions presents sense comprometre la capacitat de les generacions futures per satisfer les pròpies necessitats . El desenvolupament sostenible exigeix una resposta que resolgui les desigualtats.

Densitat de Població o Població Relativa: Número d'habitants dividit per quilòmetre quadrat. N° Habitants / km².

Deslocalització: És el trasllat de la producció de les grans multinacionals a països on el cost de la producció és més barat. La deslocalització és conseqüència de l'augment de la competència entre les empreses i del l'interès d'aquestes per obtenir cada vegada majors guanys .

Deute extern: Quantitats de diners que les administracions públiques d'un país deuen al conjunt de les institucions financeres de la resta del món.

Diàspora: És la dispersió d'un grup ètnic, religiós o cultural fora del lloc originari. Exemple: els jueus, els gitanos.

Divisa: Moneda estrangera. Per a les transaccions entre països se solen fer servir sobretot les monedes de països rics: dòlars, marc ....

Dracs Asiàtics: nom que reben els 4 països del sud-est asiàtic amb economies emergents: Corea del Sud, Hong Kong , Taiwan, Singapur

Els dragons asiàtics: Des de finals de la II Guerra Mundial, l'interès dels EUA per evitar l'expansió del comunisme a Àsia va promoure la inversió de capital considerable per a la creació d'indústries que poguessin entrar dins del comerç mundial exportant la seva producció.

Corea del Sud, Taiwan i Tailàndia foren els països que més van destacar , inicialment produint materials tèxtils molt barats.

Avui dia han aconseguit diversificar la seva producció, la qual cosa ha consolidat la industrialització d'aquests països. Així , Malàisia és avui dia el principal exportador de xips per a ordinadors. El seu nivell de competitivitat és tan elevat que en alguns casos ha aconseguit desplaçar determinats països europeus pel que fa a la indústria. Per això van ser anomenats els dragons asiàtics .

Economia sostenible: És la capacitat d'equilibrar l'activitat productiva amb l'ús dels recursos i el medi ambient (el creixement sostenible és aquell que satisfà les necessitats actuals sense comprometre les necessitats de les generacions futures)

Efecte hivernacle: Provocat per les concentracions de gasos com el diòxid de carboni i el metà procedent de la crema continuada de combustibles fòssils

Ecosistema: Sistema d'organització dels organismes de diverses espècies que viuen i es relacionen en un espai definit.

Elements bàsics perquè existeixi una indústria són: capital, energia maquinària, primeres matèries i mà d'obra.

L'esperança de vida té una relació important amb el nivell de vida i, tot i l'augment mundial, encara hi ha un gran nombre de països amb una esperança de vida molt reduïda. **L'Esperança de vida:** és la mitjana dels anys que pot esperar viure una persona en el moment de néixer o a partir d'una determinada edat.

L'esperança de vida al món (1999):

Països amb el nivell de vida elevat =	78 anys
Països amb el nivell de vida mitjà =	69 anys
Països amb nivell de vida baix =	59,4 anys
Mitjana dels 10 països amb l'esperança de vida més alta =	78,9 anys
Mitjana dels 10 països amb l'esperança de vida més baixa =	41,6 anys

Exclusió Social: Situació en la qual es troben individus, grups socials o persones, marginats, arraconats, impossibilitats per trobar una funció positiva dins de la societat a la qual pertanyen.

Estat federal: Administració descentralitzada amb competències compartides entre el govern central i els estats federats. Sobirania compartida tot i que pertany a l'estat central com a dipositari i es manté indivisible, aquest també es reserva les intervencions sobre política econòmica i relacions exteriors. Aquest model d'estat facilita el desenvolupament del pluralisme cultural. Exemples: Alemanya, Suïssa, EUA.

Estat Unitari: Administració centralitzada i els representants del govern es limiten a complir les directrius donades des del poder central. La sobirania és indivisible i els territoris que configuren l'estat no tenen cap autonomia política, econòmica, ni administrativa. Existeix clara tendència cap a l'uniformisme lingüístic i cultural. Exemples: França, Portugal, Dinamarca ....

Estat mixt o descentralitzats: model a mig camí entre el federal i unitari. A les diverses regions i nacionalitats se'ls reconeix un cert grau d'autogovern però no de sobirania política. Exemple: Espanya.

Fàbrica: unitat bàsica de producció de l'empresa industrial a on es realitzen els processos de transformació.

FAO: Organització de les Nacions Unides per a l'Agricultura i l'Alimentació.

FC: Fons de Cohesió, Creat pel Tractat de Maastricht , i Espanya en rep més de la meitat durant uns quants anys. Destinat a compensar els inconvenient que afectarien Espanya i altres països similars a causa de l'ampliació comunitària i per aconseguir el reequilibri. Es va crear el 1993.

Fecunditat: És la quantitat de nascuts vius en relació femenina en edat fèrtil (dones d'entre 15 i 49 anys). Es diferencia de la natalitat perquè aquesta es refereix al total de la població.

La fecunditat diferencial: Són les diferències de fecunditat que s'observen entre diversos països, entre zones rurals i urbanes o entre classes socials diferents .

Factors que influeixen en la fecunditat:

Factors biològics: alimentació, períodes de lactància, l'edat que es tenen els fills.

Factors socials : estructura familiar, l'edat, la durada del matrimoni, la freqüència del celibat, el nivell d'instrucció, la religió, la mortalitat infantil, les condicions econòmiques, la valorització social de la dona.

Hi ha sis factors que influeixen directament en la fecunditat:

- 1-Els costos directes que representen per al pare i la mare la cura i l'educació dels fills.
- 2-Els ingressos que deixa d'obtenir una parella –generalment la dona- a causa de la descendència.
- 3-La contribució que aporta la feina dels fills als ingressos de la família.
- 4-La contribució dels fills a la seguretat econòmica dels pares quan són vells en comparació d'altres formes de seguretat.
- 5-Els aspectes culturals relacionats amb la quantitat de fills i el tipus de família .
- 6-El temps que la comunitat familiar pensa dedicar als infants

FEDER: Fons Europeu de Desenvolupament Regional. La UE concedeix subvencions i ajuts a les iniciatives que puguin contribuir al desenvolupament econòmic i social de les regions menys desenvolupades o amb dificultats especials .

FEOGA: Fons Europeus d'Orientació i Garantia Agrària. Creat per a aconseguir una política agrària comuna a la UE. Subvenciona l'organització, l'equipament i la millora de les condicions de vida dels agricultors. Es dedica a la modernització i a la millora de les estructures agràries.

FMI: Fons Monetari Internacional: Organisme financer internacional (juntament amb el Banc Mundial) que té un paper fonamental en el procés del deute extern dels països del Sud. Va tenir el seu origen el 1945. La seva funció és la de regular els canvis monetaris i posar condicions als països per rebre préstecs.

FNUAP: Fons de Nacions Unides per a la Població. Organisme subsidiari de l'Assemblea General de les Nacions Unides, creat el 1969. El seu objectiu és prestar assistència als països en desenvolupament per trobar solucions als seus problemes de població.

FSE: Fons Social Europeu creat per la UE per a millorar els nivells d'ocupació dels treballadors de la comunitat.

Flota pesquera: conjunt de barques dedicades a la pesca, per a la qual estan condicionades.

G-7: Agrupa els representants dels set països més industrialitzats del món: EUA, Alemanya, Japó, Canadà, França, Regne Unit i Itàlia. Últimament Rússia assisteix com a observador a les seves reunions (aviat serà G-8). Creat el 1975 el seu objectiu és aconseguir una major concertació en temes que afecten el conjunt del planeta: la moneda, el comerç, l'AOD i, per descomptat, les qüestions polítiques.

GATT: Acord General sobre Aranzels Duanes i Comerç.

Globalització Cultural: Una de les conseqüències més visibles de la globalització és la difusió universal a través dels mitjans de comunicació, del model de vida occidental. Aquesta globalització, respon als interessos de les empreses transnacionals que pretenen aconseguir un mercat únic i homogeni, i suposa un perill per a la preservació de la diversitat cultural.

Globalització Econòmica: És la creació d'un mercat global (mundial) on circulen lliurement els capitals financers, productius i comercials, no pas així les persones. L'Objectiu de la globalització econòmica és que el capital pugui circular lliurement i així

tenir més rendibilitat. Malgrat tot, la globalització té nombroses contradiccions que tendeixen a augmentar amb passos de gegant les desigualtats entre el Nord i el Sud.

Holdings: Són grups d'empreses relacionades jeràrquicament. Una empresa mare participa en empreses filials autònomes que abasten els diferents camps d'activitat en què té interès l'empresa. Grup financer que té participació en empreses i bancs.

Identitat cultural: Conjunt de característiques culturals amb les quals s'identifica un poble, una comunitat cultural. La globalització cultural pot uniformar tota la diversitat en aquest sentit.

IDH: Índex de Desenvolupament Humà. És un Indicador que fan servir les Nacions Unides des del 1990 per expressar el nivell de Desenvolupament dels països del món. Es calcula a través de 3 dades: el Nivell Cultural (índex d'alfabetització dels adults) i el Nivell de Salut (esperança de vida) i la Renda.

Inflació: És l'augment generalitzat dels preus.

Impacte ambiental: conjunt d'alteracions del medi ambient provocades per determinades activitats humanes: la indústria, la urbanització, la mineria.

Impost: És el diner que ha de pagar el ciutadà a l'estat o als seus organismes.

Impost Indirecte: Són els que es carreguen sobre els productes. Més consumeixes més pagues. Ex: IVA = Impost sobre el Valor Afegit.

Impost Directe: Són els que es carreguen a les propietats, rendes, capital, edificis. Ex: IRPF = Impost sobre el Rendiment de les Persones Físiques.

IBEX 35 : Índex del Mercat Mercantil o Bursàtil Espanyol. Són el conjunt de les 35 empreses més grans d'Espanya. Cada 6 mesos es reuneixen els inversors per revaloritzar la borsa. Ex: Iberdrola, Telefónica, BBVA, Endesa ...

IFOP: Instrument Financer d'Orientació Pesquera.

Índex d'Envel·liment: És la relació entre el nombre de persones velles i el de persones de 0 a 14 anys.

L'índex d'envelliment: És la relació entre el nombre de persones velles i el de persones de 0 a 14 anys.

Descens de la fecunditat → Menor quantitat de persones joves → Proporció més gran de persones velles. Causes de l'envelliment: demogràfiques i la disminució de la taxa de mortalitat.

Índex Sintètic de Fecunditat (ISF) : Ens indica el nombre mitjà de fills d'una dona al llarg de la vida, suposant que es mantingui constant la fecunditat de cada grup d'edat.

L'índex sintètic de fecunditat (ISF) es calcula multiplicant la taxa global de fecunditat per 35 (nombre d'anys que es calculen com a fèrtils) i dividint el resultat per 1000.

Quan l'índex sintètic de fecunditat és inferior a 2,1 es considera que no es reemplacen les generacions per creixement vegetatiu, tot i que poden fer-ho per creixement migratori.

Índex de Mortalitat Materna: És el nombre anual de morts de dones per causes relacionades amb l'embaràs per cada 100.000 nascuts vius.

Indústria: conjunt d'operacions necessàries per a transformar una primera matèria en un producte elaborat o en un de semielaborat que , al seu torn, es pot utilitzar com a primera matèria d'una altra indústria.

Just in time: Subministrament de primeres matèries o de components en el moment just en què s'han de fer servir en el procés industrial, per tal d'évitar costos d'emmagatzematge.

La Mortalitat Materna:és el nombre anual de morts de dones per causes relacionades amb l'embaràs per cada 100.000 nascuts vius.

Leader: Denominació del conjunt de programes que tenen com a objectiu la potenciació de les comarques rurals amb baixa densitat de població. Les seves subvencions s'adrecen a impulsar projectes innovadors que fomentin la diversificació econòmica d'aquestes àrees.

Lliurecanvisme: Doctrina econòmica partidària del lliure comerç en l'exterior, d'eliminar totes les traves: quotes, impostos o aranzels de duana ....

Magrib, el : Grup de països del nord d'Àfrica integrat per Mauritània, el Sàhara Occidental, el Marroc, Algèria, Tunísia i Líbia.

Màrqueting : conjunt de tècniques els objectius de les quals són el desenvolupament de les vendes de béns i serveis en el sector terciari. Té com objectiu conèixer, preveure i estimular les necessitats del consumidor respecte dels béns i serveis per mitjà de la realització d'estudis de mercat i la promoció de vendes.

Megalòpolis: Encadenament de metròpolis de rang internacional quasi contigües, interconnectades les unes amb les altres , com l'espai urbà . La més gran del món és la formada per Nova York, Boston i Washintong, que s'estén al llarg de més de 1000 quilòmetres i engloba 50 milions.

Minoria: És un sector de la població d'un estat o nació que difereix del sector numèricament majoritari o dominant pel que fa a la llengua, la religió o la cultura en general.

Mediambientals (problemes): Contaminació atmosfèrica i de les aigües i degradació dels sols.

Monopoli: dret exclusiu a comercialitzar un producte.

Multinacionals o transnacionals : Són grans empreses que inverteixen en diversos sectors econòmics i que operen en diversos països aprofitant "avantatges" de cada regió, per exemple: el cost de la mà d'obra, la producció de matèries primeres, les lleis sobre medi ambient, la política fiscal, el mercat.... El seu objectiu és obtenir els màxims beneficis a costa de qui sigui i del que sigui.

NAFTA: Acord de lliure Comerç d'Amèrica del Nord: EUA, CANADÀ i MÈXIC .

NOLI: És el preu que es paga per transportar mercaderies d'un país a l'altre.

NPI (nous països industrialitzats): Exemples. Corea del Sud, Taiwan, Singapur, Malàisia, Tailàndia, Indonèsia, Filipines

Nuts: És la nomenclatura regional de la UE que es fa servir per denominar tres tipus de demarcacions territorial. (Nivells d'unitats territorials o regions de la UE). Des del nivell I, que és la unitat més gran, fins al nivell III que és la demarcació regional més petita.

OCDE: Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmic. Formada pels 29 països més rics del planeta, la seva funció és la de perfeccionar les polítiques econòmiques i socials que els permetin mantenir la seva privilegiada posició en el repartiment de la riquesa mundial.

OIT: Organització Mundial del Comerç. Creada el 1919, procura fomentar la justícia social i els drets humans i laborals internacionalment reconeguts.

OMC: Organització Mundial del Comerç. Institució creada el 1993 pels 123 països signataris de l'última ronda del GATT i que s'ocupa de regular el comerç mundial en un marc lliurecanvista.

OMM: Organització, Meteorològica Mundial.

ONG: Organització No governamental, dedicada a la cooperació i defensa d'altres camps socials, com la justícia i el medi ambient; és el cas d'Amnistia Internacional o Greenpeace.

ONGD: Organització No Governamental per al Desenvolupament. Entitat autònoma i independent dels governs, legalment establerta, sense afany de lucre, amb el propòsit de millorar les condicions de vida i incrementar la participació social i política dels grups més desfavorits i alhora, sensibilitzar l'opinió pública i establir les línies de col·laboració entre els països.

ONU: Organització de Nacions Unides. La seva seu és a Ginebra.

OECE: Organització Europea de Cooperació Econòmica.

OTAN: Organització del Tractat de l'Atlàntic Nord. És l'organització militar d'aquest bloc i comporta un pacte d'ajuda mútua en cas d'atac exterior.

OIG: Organitzacions Intergovernamentals.

OEA: Organització d'Estats Americans .

Overbooking: pràctica consistent a vendre més places hoteleres de les que existeixen, amb la finalitat de no perdre diners per les baixes de darrera hora. L'origen està en el sector hotelier, darrerament el terme s'ha estès també el sector del transport aeri, però vol dir el mateix: vendre més passatges dels que disposa el medi de transport .

Patent: Dret atorgat a una persona per a l'explotació en exclusiva d'un invent . (tinc la patent)

Població Absoluta : Nombre d'habitants que té un país, una regió, un poble.

Poblacions envellides presenten una taxa d'envelliment superior al 10 % , amb una fecunditat inferior a 2,1 fills per dona i una esperança de vida superior als 70 anys. Al S.XVIII , una persona de 40 anys observava que menys del 30 % de la gent era més gran que ella, i per tant ja se sentia una persona madura; l'any 2000, en qualsevol societat desenvolupada, un individu de 40 anys s'adona que més de la meitat de la població és més

gran que ell ; per tant , encara se sent relativament jove .Al S. XVII , més de la meitat de la població de 40 anys ja havia perdut els pares, mentre que actualment només la setena part de la població ha perdut els pares a aquesta edat.

Augment de la longevitat no significa augment de les famílies. Als països desenvolupats , la família extensa, amb els avis inclosos, s'ha reduït a la família nuclear, formada només pel pare, la mare i els fills o a la família monoparental, integrada per un adult i els seus fills. Gran part del paper que tradicionalment tenia la família com a suport als vells s'ha transferit a l'estat, la qual cosa significa un increment de la despesa pública en protecció social (pensions, serveis socials i sanitat), sufragada per la població laboralment activa entre els 16 i els 65 anys.

A les zones urbanes dels països desenvolupats es donen fenòmens molt accentuats d'envelliment de la població de determinats barris antics ; aquest mateix fenomen es produeix en alguns pobles rurals on hi ha hagut una gran emigració de la població jove.

Política Autàrquica: Política d'autosuficiència econòmica, que basa l'economia nacional en els recursos propis, sense recórrer al comerç exterior.

Poder adquisitiu: Capacitat de compra de la població d'un àrea determinada.

Pol·lució Atmosfèrica: És la concentració de substàncies tòxiques en l'aire.

Plàncton: conjunt d'organismes animals i vegetals molt petits que són desplaçats per les corrents i és l'aliment natural de moltes espècies marines .

Proteccionisme: Política econòmica dirigida a protegir l'economia d'un estat , ha de protegir les seves empreses amb un impost segons la importància dels productes.

Producció:És la suma dels productes obtinguts per una empresa en un període determinat de temps.

Productivitat: Relació entre la producció i els recursos emprats per obtenir-la en un període determinat de temps.

Pluja Àcida: Té el seu origen en l'emissió de gasos molt carregats d'òxid nítric o sulfúric procedents, d'una banda, de centrals tèrmiques (alimentades per carbons rics en sofre o pel petroli) o indústries. Els hidrocarburs, quan entren en contacte amb la llum i el vapor d'aigua i l'oxigen de l'atmosfera, produeixen una transformació química, el resultat de la qual és l'aparició d'àcids que en dipositar-se degraden i destrueixen l'entorn.

Plusvàlua : És l'increment del valor de la propietat.

PIB: Producte Interior Brut . Quantitat que representa el valor de tots els béns i serveis produïts en el territori d'un país durant un any (inclosos els produïts per empreses estrangeres.

PIB: Producte interior brut. Valor de la producció total que en un any es fa a l'interior d'un país, prescindint de si les empreses són nacionals o estrangeres.

PNB: Producte Nacional Brut. Representa els valors de tots els béns i serveis produïts en un país durant un any (excloent els produïts per empreses estrangeres i afegint els produïts per empreses nacionals a l'estranger).

Raval : barri construït als afores de les muralles de les ciutats o a l'extraradi .

Recurs natural: Comprèn qualsevol material o energia que la humanitat pot obtenir a partir del medi ambient físic per tal de cobrir les seves necessitats biològiques i socials.

Recursos renovables: Són els que es regeneren de manera natural a un ritme igual o superior al que són explotats per la societat. La radiació solar, el vent, l'aigua, el sol, les plantes i els animals són els principals recursos renovables al nostre abast.

Recursos no renovables: Són aquells que es generen a la natura d'una manera tan lenta que per raons pràctiques, cal considerar que existeixen en quantitats finites. S'hi inclouen els combustibles nuclears, principalment l'urani, i una gran varietat de minerals no energètics, ja siguin metàl·lics o no metàl·lics.

Renda Familiar Disponible: És un indicador econòmic que mostra la disponibilitat monetària que té una família per poder consumir després d'haver pagat els impostos.

Renda per càpita : És el Producte Nacional Brut dividit pel nombre d'habitants.

Refineria de petroli cru: procés a partir del qual s'obtenen diversos carburants i d'altres productes com pintures, dissolvents, o plàstics.

Rerepaís o hinterland: Territori més o menys extens que manté una estreta relació humanoeconòmica amb un port de mar o amb un centre poblat de terra endins Ex: El Vallès forma part del rerepaís de Barcelona.

La Revolució Verda:

L'agricultura altament tecnificada va començar a desenvolupar-se arran del que s'ha anomenat revolució verda. A partir de mitjan S. XX, la població al tercer Món va iniciar un ràpid creixement demogràfic, cosa que va fer témer que no es podrien satisfer les necessitats alimentàries. Es va fonamentar en l'obtenció de varietats altament productives, principalment de cereals (arròs, blat de moro i ordi). Aplicació de tecnologia química i mecànica al camp(noves varietats, pesticides, mecanització, etc.).La producció augmenta tant en el tercer món com en els països industrialitzats, i va ser fins i tot superior a la demanda . Ajuda a augmentar la producció de cereals al Tercer Món i comportà la millora de les collites dels països industrialitzats.

Els inconvenients són: Es va centrar excessivament en els cereals, deixant de banda altres varietats agrícoles que constituïen la base alimentària de moltes poblacions, el que va provocar falta d'aliments en algunes àrees. Ús generalitzat de fertilitzants artificials amb greus conseqüències per a la terra. Varietats més vulnerables a les plagues que van portar a l'ús de pesticides amb greus conseqüències per la terra. Disminució del nombre de varietats agrícoles. (Xarxes pàg. 96-97).

Royalty : És el diner que es paga per la cessió d'una patent.

Rururbà : zones de transició entre el camp i la ciutat, resultat del procés de penetració d'usos, funcions i activitats urbanes en les àrees rurals.

Saldo Migratori: emigració – immigració

(Diferència entre el nombre d'emigrants (persones que se'n van) i el nombre d'immigrants (persones que arriben) d'un territori.

Satèl·lits artificials: vehicles especialitzats que es col·loquen en òrbita espacial, porten aparells especialitzats per recollir informació i transmetre-la .

SPM : sistema de producció en massa i propi de l'etapa del capitalisme monopolista o fase d'acumulació fordista .

SPF : sistema de producció flexible a través de la qual el producte s'adapta a la demanda

Sostenibilitat: Capacitat de regeneració dels recursos naturals o del medi

Taxa d'alfabetització: És el percentatge de la població de 15 o més anys d'edat que pot llegir o escriure amb comprensió sobre una situació quotidiana .La Taxa d'alfabetització por anar relacionada amb la Taxa d'escolarització.

Taxa bruta de reproducció: És la relació entre el nombre de filles que té una generació de dones i la quantitat de dones que la formen; si en resten la mortalitat de les dones que moren abans de concebre una filla, obtindrem **la taxa neta de reproducció**. Si aquesta taxa és inferior a 1, significa que no es garanteix el relleu generacional.

Taxa de cobertura: Un indicador útil per conèixer la situació comercial d'un país és la taxa de cobertura. Aquesta taxa expressa quin percentatge representa el total de les exportacions respecte al total de les importacions. Taxa inferior a 100 indica que el valor de les exportacions no arriba a cobrir el 100 % del valor de les importacions.

La Taxa d'envelliment: És el percentatge de persones de més de 65 anys sobre el total de la població .

Nº de Naixements anual x 10000

Taxa de Natalitat = -----
Nº d'habitants o població Absoluta.
Per cada 1000 habitants, quantes persones han nascut ?

Nº de Defuncions anuals x 10000

Taxa de Mortalitat = -----
Nº d'habitants o Població Absoluta
Per cada 1000 habitants, quantes persones han mort ?

La Taxa d'Envelliment : És el percentatge de persones de més de 65 anys sobre el total de població.

La Taxa de Dependència: Mesura la relació entre la població adulta i la constituïda pels vells i els joves. Una taxa de dependència elevada significa poca població adulta productiva econòmicament.

Càlcul de la Taxa de dependència: $D = 100 (x + y) / P$. On x = població de 0 a 15 anys, y = població de més de 65 anys, i P = població de 15 a 65 anys. És una de les mesures més importants de l'estructura de la població, perquè ens indica quines necessitats sanitàries, d'escolarització, de pensions i d'habitatge cal preveure.

La Taxa de fecunditat general per edats: És calcula dividint el nombre de nascuts vius de les mares d'una determinada edat pel total de dones del mateix grup d'edat i multiplicant el resultat per 1000.Si fem la mitjana de les dades anteriors i la dividim pel total de dones que tenen entre 15 i 49 anys d'edat (estadísticament, etapa fèrtil de la dona), **obtindrem la Taxa global de fecunditat**.

De cada 1000 naixement, només 488 só nenes. Per això **la taxa bruta de reproducció es calcula** multiplicant el nombre mitjà de fills per dona que tindria una generació de dones al llarg de la seva vida fecunda per 0,488 .

La Taxa de Creixement Vegetatiu: És la diferència entre la Taxa de Natalitat i la taxa de Mortalitat.

Taxa de Mortalitat Infantil: Indicador que quantifica els nens morts abans de complir un any de vida per cada 1000 nens vius. S'expressa en 0/00

Tipus de fronteres: Naturals, nacionals i contractuals.

Tour Operadors : empreses turístiques que controlen la totalitat del procés, disposen des de les agències de viatges, a les companyes de transports i, en alguns casos, també la indústria hotelera.

Els mitjans de transport: Serveixen per traslladar de un lloc a un altre persones i mercaderies.

El trust : fusió de diverses empreses.

UNION EUROPEA (UE)

Cronologia del procés d'unificació europeu

1946- Discurs de Winston Churchill, primer ministre britànic a Zurich, on demana la creació d'uns ESTATS UNITS D'EUROPA.

1948- Signatura del tractat d'Organització Europea de Cooperació Econòmica (OECE), amb l'objectiu d'administrar l'ajut dels Estats Units per a la construcció d'Europa (Pla Marshall).

1949- Signatura del tractat pel qual es constitueix el Consell d'Europa.

1950- Proposta de Robert Schuman, ministre d'Afers Exteriors francès, de crear la Comunitat Europea del Carbó i l'Acer (CECA).

1951- Signatura del tractat a París per 6 membres (França, Bèlgica, Alemanya -RFA-, Països Baixos, Itàlia i Luxemburg pel qual s'institueix la CECA.

1953- Entrada en vigor del conveni d'Europa per la protecció dels drets humans.

1954- Signatura del tractat pel qual es crea la Unió Occidental (UEO) i es posen les bases d'un exèrcit europeu.

1955- Reunió a Itàlia dels representants dels sis estats membres de la CECA, que decideixen tirar endavant el procés de construcció de l'Europa comunitària.

1957- Signatura dels tractats de Roma pels quals s'institueixen la Comunitat Econòmica Europea (CEE) coneguda popularment amb el nom de Mercat Comú; i la Comunitat Europea de l'Energia Atòmica (CEEa), també coneguda com a EURATOM. Formada per 6 membres: França, Bèlgica, Alemanya -RFA-, Països Baixos, Itàlia i Luxemburg .

1973- Dinamarca, Irlanda i Regne Unit ingressen a la CEE (9 membres).

1981- Grècia ingressa en la CEE (10 membres).

1985- Publicació del Llibre Blanc :programa necessari per arribar al Mercat Únic.- Vicens pàg. 193-.

1986- Espanya i Portugal ingressen a la CEE (12 membres).

1993-amb l'entrada en vigor del Tractat de la Unió Europea (TUE), signat l'any anterior a la ciutat de Maastricht (Països Baixos), la Comunitat Econòmica Europea va passar a anomenar-se Unió Europea (UE).

1995- Àustria, Finlàndia i Suècia ingressen a la UE o Europa dels 15.

2002- Unió Econòmica Monetària o entrada en vigor del Euro.

2004- Rep Txeca, Xipre, Eslovàquia, Eslovènia, Estònia, Hongria, Letònia, Lituània, Malta i Polònia. Ingressen i es forma la Europa dels 25 membres. 450 milions d'habitants i 3.930.000 km².

Les Institucions de la Unió Europea

-**La Comissió europea** (Brussel·les) vetlla per l'aplicació correcta dels tractats i pel compliment de les decisions: És l'òrgan executiu de la UE, proposa la política comunitària, fa els projectes de llei i elabora els **pressupostos. Està formada per comissaris elegits per quatre anys.**

-**El Parlament** (Estrasburg) es reuneix un cop al mes i nomena comissions per a temes específics i dona el vist-i-plau molts temes com per exemple els pressupostos. Està format per grups o partits polítics com els socialistes, demòcrata-cristians, populars, etc. Cada país té un nombre determinat d'europarlamentaris segons el nombre d'habitants i s'elegeixen per sufragi universal.

-**El Consell de Ministres** (Brussel·les) és el principal òrgan decisor de la UE. Està format pels ministres d'Afers Exteriors, però segons el tema que s'hagi de tractar hi van altres ministres. Les decisions es prenen per unanimitat o bé per majoria qualificada. Cada estat té un nombre de vots que depèn del nombre de la població de cada país.

-**El Tribunal de Justícia** (Luxemburg) resolt els problemes legals que afecten a les lleis comunitàries. Està constituït per un jutge de cada país membre més un altre de rotatiu. Totes les institucions, empreses i ciutadans i ciutadanes de la UE poden acudir a aquest tribunal perquè intervingui en temes relacionats amb les lleis comunitàries

Les regions europees:

La Unió Europea ha impulsat un tipus d'organització territorial: les regions. L'Assemblea de les Regions d'Europa (ARE) considera que una regió és l'entitat situada per sota del nivell de l'Estat central i dotada de representativitat política. En qualsevol cas, les regions han estat força útils a l'hora d'aplicar polítiques correctores enfront dels desequilibris, perquè formen unes unitats d'extensió i complexitat organitzativa menor que les dels estats, la qual cosa permet una aproximació més gran a la realitat. Atesa la diversitat d'estats europeus, els noms, l'extensió i les categories d'aquestes unitats varien segons l'Estat. Així hi ha els *länder* alemanys, les *comunidades autónomas* espanyoles, les *regioni* italianes, els *departaments* francesos, les *províncies* belgues etc. Tot aquest conglomerat agrupa realitats molt diverses, que van des de les meres divisions administratives de caràcter artificials fins a autèntiques nacions amb segles d'història, com per exemple Catalunya, Galícia, Bretanya, el País de Gal·les, Escòcia o Baviera.

Les principals característiques de la política regional són:

-vetllar pel desenvolupament igualitari de les regions europees

-la creació de dotacions econòmiques denominades Fons Estructurals i de Cohesió, per fer front a les necessitats de les regions menys desenvolupades. Així mateix cal comentar l'existència de dos tipus de fons: **a) Fons Estructurals:** Fons Social Europeu (FSE), Fons Europeu d'Orientació i Garantia Agrícola (FEOGA) Fons Europeu de Desenvolupament Regional (FEDER) es destinen a eliminar les diferències econòmiques regionals, la millora de les possibilitats de treball i la mobilitat dels treballadors i la modernització de les estructures agràries i les infraestructures. **b) Fons de Cohesió** es van crear a partir de 1994. Beneficien els Estats més necessitats. Tenen com a objectiu el finançament de projectes relacionats amb la protecció del medi ambient i les infraestructures de transports.

-"Jardiniers del paisatge" Vicens pàg 107-

-**La UE va crear la nomenclatura de NUTS** (Nomenclatura d'Unitats Territorials Estadístiques) tot adaptant-se a les organitzacions i divisions territorials ja existents als estats, fet que facilitava la disponibilitat de dades estadístiques, així com l'aplicació sobre el territori de les polítiques regionals.

La NUTS 1 fa referència a les anomenades regions comunitàries europees.

La NUTS 2 corresponen a les divisions administratives de base (UAB)

La NUTS 3 inclou les divisions territorials de nivell jeràrquic més bàsic, que es corresponen en demarcacions ja existents.

Per fer més entenedora aquesta explicació , posem l'exemple de l'Estat Espanyol: el nivell NUTS 5 correspon als municipis, el nivell NUTS 4 correspon a les comarques o Partits Judicials?, el nivell NUTS 3 correspon a les províncies, el nivell NUTS 2 corresponen a les comunitats autònomes .El nivell NUTS 1, en canvi, no té cap tipus de circumscripció al qual equiparar-se, fet que va obligar a crear les Agrupacions de Comunitats Autònomes. Catalunya es troba en l'agrupació EST, juntament amb les Illes Balears i la Comunitat Valenciana.

UPU: (comunicació)

UNESCO: Organització de les Nacions Unides per a l'Educació, la Ciència i la Cultura. Creada el 1946, el seu objectiu principal és contribuir a la pau i a la seguretat del món, promovent la col·laboració entre les nacions mitjançant l'educació, la ciència, la cultura i les comunitats.

UNICEF: Organisme de les Nacions Unides dedicat a la protecció dels drets dels nens i la seva promoció, l'objectiu del qual és ajudar els joves a satisfer les seves necessitats bàsiques i ampliar les seves oportunitats. Fundat el 1946, treballa principalment als països del Sud.

Valor Afegit Brut: Increment del valor d'un producte generat en cada una de les fases de producció. En una empresa és la diferència entre els béns i els serveis que consumeix i els que produeix.

Les xarxes de comunicació: És la distribució de les vies pel territori, en la qual s'inclouen els nusos.. La xarxa és polaritzada quan totes les vies convergeixen en un punt principal. Ex: Madrid. La xarxa és interconnectada quan guarda relació amb les característiques físiques del territori, amb els esdeveniments històrics i les característiques econòmiques. Ex: Alemanya .

Xarxa urbana: Sistema format pel conjunt de ciutats d'un territori determinat.

Xeròfiles: És tota planta o vegetació adaptada a la sequera .